

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОБРОБУТУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Рецензія на монографію І. М. Гринчишин “Добробут територіальної громади: фінансове забезпечення в умовах нової парадигми регіонального розвитку” / наук. ред. І. З. Сторонянська. Львів: ДУ “Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України”, 2020. 380 с.

Значна нерівномірність економічного потенціалу розвитку територіальних громад та низька дієвість бюджетних механізмів зумовлюють посилення диференціації рівня добробуту територіальних громад. Наявність проблем, пов'язаних з неоднаковими підходами фінансування функцій територіальних громад, відволіканням ресурсів на забезпечення делегованих повноважень та їх нестачею для належного фінансування публічних послуг високої якості, не дає змоги досягнути високого рівня та якості життя людей, незалежно від місця проживання. При цьому поглиблення диспропорцій соціально-економічного розвитку за рахунок вилучення слабких територіальних громад зі системи соціально-економічних взаємодій може спричинити розширення ареалів депресивності та звуження економічного простору регіонів.

Авторський міждисциплінарний підхід, спрямований на вирішення наукової проблеми вдосконалення фінансового забезпечення добробуту територіальних громад в умовах поглиблення соціально-економічної диференціації, вказує на потребу взаємозумовленості удосконалення інструментарію бюджетних механізмів з одночасним урахуванням економічних, соціальних,

просторових чинників, а також підтверджує актуальність здійснення теоретико-методологічних досліджень Гринчишин Ірини Миколаївни з позиції регіоналістики та фінансів. Матеріали монографії визначають високу обґрунтованість основних наукових результатів та висновків, що забезпечуються широким застосуванням авторкою загальнонаукових та спеціальних методів теорії пізнання.

У рецензованій монографії окреслено еволюцію теорій добробуту територіальних громад у постулатах економічних шкіл та концепцій, здійснено критичний аналіз наукових підходів до трактування сутності територіальної громади (аксіологічного, управлінського, ресурсного, соціокультурного, інституціонального, системного та комунікативного), а також виокремлено її ознаки та функції. Проведене дослідження підтвердило, що чималий вплив на можливості забезпечення добробуту територіальних громад зумовлює поглиблення соціально-економічної диференціації, вказуючи на надмірні преференції одних громад та ексклюзивність інших.

Наукову цінність представляє інтерпретація бюджетних механізмів забезпечення добробуту територіальних громад з

виокремлення змістовної, стратегічно-програмної, функціональної та інституційної складових бюджетних механізмів. Для обґрунтування специфіки забезпечення добробуту територіальних громад в умовах поглиблення соціально-економічної диференціації авторка запропонувала комплексний методичний підхід до оцінювання добробуту територіальних громад з урахуванням фінансових параметрів, оцінювання ефективності видатків територіальних громад на власний соціально-економічний розвиток; делімітацію рівнів центрально-периферійних взаємодій в регіоні та наявність конвергентно-дивергентних тенденцій.

У монографії подано результати дослідження особливостей першого етапу адміністративно-фінансової децентралізації з критичним аналізом функціонування бюджетних механізмів. Практичною цінністю відзначається критичний аналіз та узагальнення ризиків (організаційно-інституційних, фінансових та функціональних) у різних сферах; авторка чітко окреслює їхній вплив на забезпечення добробуту жителів територіальної громади. На основі розробленої методики оцінено добробут територіальних громад та здійснено інтерпретацію результатів дослідження з метою позиціонування територіальних громад у регіоні, з'ясовано тенденції їхньої внутрішньорегіональної диференціації. Основний акцент зроблено на розвитку територіальних громад під впливом центрально-периферійних взаємодій, встановлено, що виявлені закономірності потребують урахування під час формування та реалізації політики регіонального розвитку, бюджетної підтримки відповідних територій.

Загалом монографія Гринчишин Ірини Миколаївни "Добробут територіальної громади: фінансове забезпечення в умовах нової парадигми регіонального розвитку" є завершеною науковою працею, в якій

отримано науково обґрунтовані результати, що в сукупності надають подальший розвиток теоретико-методологічним основам бюджетних механізмів забезпечення добробуту територіальних громад в умовах поглиблення соціально-економічної диференціації. Роботу виконано на високому науково-методичному рівні. Дослідження логічно структуроване, є цілісним, має завершений характер, містить наукову та практичну цінність.

Ольга Кириленко – д.в.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри фінансів ім. С. І. Юрія Західно-українського національного університету.